

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИЗМУ В ПОЛЬЩІ, УКРАЇНІ ТА БІЛОРУСІ

landbrand
wyróżniamy miejsca

ЗМІСТ

ЗМІСТ	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
1. ІДЕНТИФІКАЦІЯ Й АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ТУРИЗМУ В 3 КРАЇНАХ	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
1.1. ПОЛЬЩА	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
1.2. УКРАЇНА.....	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
1.3. БІЛОРУСЬ	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
2. ОПРАЦЮВАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ДЛЯ ТРАНСКОРДОННОГО ТУРИСТИЧНОГО РУХУ	7
2.1. ПОЛЬЩА – БІЛОРУСЬ	7
2.2. ПОЛЬЩА – УКРАЇНА.....	11
2.3. УКРАЇНА – БІЛОРУСЬ.....	12
2.4. УКРАЇНА – ПОЛЬЩА.....	12
2.5. БІЛОРУСЬ – ПОЛЬЩА	17
2.6. БІЛОРУСЬ – УКРАЇНА.....	18
3. РЕКОМЕНДАЦІЇ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ У СФЕРІ ОХОРОНИ І ДОСТУПУ ДО ПАМ'ЯТОК КУЛЬТУРИ	19
4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА У СФЕРІ МАРКУВАННЯ ТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ	20
5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА У СФЕРІ ОБЛІКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ	22
6. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ РІЧКОВОГО/КАЯКОВОГО ТУРИЗМУ	25
7. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОВІТРЯНОГО ТУРИЗМУ	26
8. ПРИКОРДОННІ ПУНКТИ ПРОПУСКУ	BŁĄD! NIE ZDEFINIOWANO ZAKŁADKI.
8.1. ПОЛЬЩА – УКРАЇНА.....	27
8.2. ПОЛЬЩА – БІЛОРУСЬ	27

1 травня 2004 року Польща стала членом Європейського Союзу. З цього дня кордон по річці Буг став східним кордоном Європейської Спільноти. З іншого боку, 21 грудня 2007 року на підставі рішення Європейського Парламенту, завдяки приєднанню до Шенгенської зони дев'яти нових держав, у тому числі Польщі, були скасовані паспортні контролі на кордонах з Німеччиною, Чехією, Словаччиною і Литвою.

Громадяни третіх країн можуть перетинати зовнішні кордони Польщі за умови наявності дійсного проїзного документу та, у разі вимоги, відповідної візи. Список із зазначеними третіми країнами, громадяни яких повинні мати візи для перетину зовнішніх кордонів, а також тих країн, громадяни яких звільнені від даної вимоги, містяться у Постанові Ради (ЄС) №539/2001.

Правила переміщення осіб між Польщею, Україною і Білоруссю регулюються міжнародними угодами. З іншого боку, у кожній із цих держав питання організації туризму регулюються окремими внутрішніми положеннями, які діють на території даної держави.

---

¹ Джерело: веб-сторінка: www.msz.gov.pl

1. ІДЕНТИФІКАЦІЯ Й АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ТУРИЗМУ В 3 КРАЇНАХ

1.1. ПОЛЬЩА

У Польщі організація туристичного руху окреслюється низкою законів і постанов. Найважливішими у контексті даного документу є:

- Закон від 29 серпня 1997 р. про туристичні послуги ("Вісник законів" 1997 р, №133, п. 884 з наступними змінами), який окреслює умови надання туристичних послуг підприємцями,
- Закон від 25 червня 1999 р. про Польську туристичну організацію ("Вісник законів" 1999 р, №62, п. 689 із наступними змінами), який регулює роботу ПТО, створеної для активної промоції Польщі в країні і за кордоном, з цією метою вона співпрацює з представниками державних органів влади – воєводами, органами місцевого самоврядування, Польською туристичною палатою та іншими організаціями туристичної галузі, а також товариствами, які працюють у цій сфері,
- Закон від 23 липня 2003 р. про охорону та догляд за пам'ятками культури ("Вісник законів" 2003 р, №162, п. 1568 із наступними змінами), який визначає предмет, область і форми охорони пам'яток культури та догляду за ними, принципи створення національної програми охорони пам'яток культури та догляду за ними, а також фінансування робіт із консервації, реставрації і будівельних робіт на пам'ятках культури та організації органів охорони пам'яток культури.
- Закон від 27 березня 2003 р. про просторове планування і розвиток ("Вісник законів" №80, п. 707 із наступними змінами), закон від 18 січня 1996 р. про фізичну культуру ("Вісник законів" 2001 р., №81 п. 889 із наступними змінами), закон від 21 березня 1985 р. про дороги загального користування ("Вісник законів" 2007 р., №19 п. 115 із наступними змінами), закон від 20 червня 1997 р. – Закон про правила дорожнього руху ("Вісник законів" 2005 р., №108 п. 908 із наступними змінами), а також закон від 16 квітня 2004 р. про охорону природи ("Вісник законів" №92, п. 880 із наступними змінами), які зокрема регулюють питання розробки різних туристичних маршрутів.

Зазначені вище закони доповнюються низкою виконавчих актів, відповідних постанов Ради міністрів, і в цілому регулюють питання, пов'язані з туристичною діяльністю у Польщі. Необхідно зауважити, що присутність Польщі у структурах Європейського Союзу зобов'язує її до впровадження у національне законодавство директив Європейського Союзу. Однак, ці положення не регулюють безпосередньо питання

туризму. Правове регулювання надання туристичних послуг не належить до компетенцій Європейського Союзу і відноситься до повноважень держав-членів ЄС. У цих країнах існують різні правила і вимоги до підприємців, які надають послуги у туристичному секторі. Враховуючи зв'язок туризму з іншими сферами економіки, існують законодавчі акти ЄС, які мають безпосередній вплив на туристичну галузь. До таких положень відноситься, зокрема, директива 90/314 про подорожі, туристичні і відпочинкові тури, які продаються у формі пакету послуг, положення якої обумовлені вимогами у сфері захисту прав споживачів. У Польщі ця директива уже введена у національне законодавство у формі вищезазначеного закону про туристичні послуги.²

1.2. УКРАЇНА

Історична і геополітична ситуація України відносить її до сфери впливу Сходу. Законодавство даної країни ближче до законодавства Росії і Азії, ніж до Європи і, в тому числі, Польщі. На жаль, у правовій системі існують певні пробіли, які стосуються різних галузей економіки, у тому числі туризму. Дана сфера розкидана поміж декількома різними розділами права, від конституції до інших нормативних актів. Більшість законодавчих актів, які регулюють функціонування сектору туризму і рекреації, були прийняті у 1995 – 1999 роках. Найважливіші з них:

- Конституція України (254к/96-ВР), визначає загальні правила регулювання туристичного руху, а також систему прав і свобод, невідому у попередній, радянській доктрині права. Був розширений і доповнений масштаб і зміст прав і свобод людини і громадянина, пов'язаний із свободою подорожування, пересування, правом на вільний виїзд за межі території України, а також правом на повернення в країну у будь-який момент (ст. 33 Конституції). У рамках права на свободу пересування було встановлено право на вільну організацію туристичних поїздок;
- Цивільний кодекс і Господарський кодекс України регулює, зокрема, стосунки власності у туризмі, які базуються на рівності, автономії і незалежності власності у володінні власників;
- Закон України про внесення змін до "Закону про туризм" (Верховна Рада України (ВВР), 1995 р, №31, ст.241), визначає загальні правові, організаційні і соціально-економічні основи реалізації державної політики у сфері туризму і скерований на забезпечення прав громадян на відпочинок, свободу пересування, охорони здоров'я і безпеки, а також охорони навколишнього середовища і забезпечення духовних потреб та інших прав при здійсненні туристичної подорожі. Закон встановлює принципи збалансованого використання туристичних ресурсів і регулює стосунки під час організації і реалізації туризму в Україні. Це найважливіший закон у даній сфері;

---

² Джерело: веб-сторінка www.europa.eu

- Закон про ліцензування деяких видів економічної діяльності (Верховна Рада України (ВВР), 2000, №36, ст.299) окреслює види економічної діяльності, для яких потрібна ліцензія, процедури ліцензування, а також встановлює державний контроль у сфері ліцензування;
- Закон про курорти (Верховна Рада України, (ВВР), 2000, №50, ст.435) визначає правові, організаційні, господарські і соціальні принципи роботи курортів в Україні і спрямований на забезпечення використання при лікуванні і реабілітації осіб природних лікувальних засобів і природних зон, які є спадщиною українського народу, а також їх захист.³

Упродовж останніх років в Україні ухвалено майже 600 законодавчих актів, які прямо чи опосередковано стосуються туризму (закони, декрети, розпорядження). Крім цього слід зазначити, що відповідно до закону про туризм, якщо міжнародна угода України, ратифікована Верховною Радою України, визначає інші принципи, ніж окреслені в угоді, то застосовуються принципи, встановлені міжнародною угодою.

1.3. БІЛОРУСЬ

Законодавство в Республіці Білорусь, як і в Україні, близьке до законодавства Росії і країн Азії. Тут також існують прогалини у законодавстві, особливо у сфері туризму. Найважливіші юридичні акти, які регулюють, зокрема, сферу туризму:

- Конституція Білорусі – основний закон, який реалізує права і обов'язки громадян, зокрема, право на вільне пересування і вибір місця проживання у межах Республіки Білорусь, право на перетин її кордонів і вільного повернення на її територію;
- Закон від 25 листопада 1999 №326-Р про туризм окреслює юридичні основи і загальні поняття, пов'язані із туризмом, регулює суспільні відносини, обумовлені реалізацією окремих дій підприємцями, які працюють у сфері туризму, туристами, наданням послуг, забезпечує безпеку у сфері туризму;
- Закон від 09 січня 2006 №98-З про охорону культурної й історичної спадщини в республіці Білорусь регулює питання охорони пам'яток культури і проведення пов'язаних із ними реставраційних робіт, засновує інститути, які займаються охороною культурної спадщини Білорусі, а також формує список історичних пам'яток.

У Білорусі є також багато президентських декретів, які стосуються, зокрема, розвитку туризму і ресурсів, які держава має намір надати на розвиток цієї галузі економіки. Однак, найбільш ґрунтовним і детальним актом у цій сфері до цих пір залишається вищезазначений закон про туризм.

---

³ <http://kultura.km.ua/archives/1145>

2. ОПРАЦЮВАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ДЛЯ ТРАНСКОРДОННОГО ТУРИСТИЧНОГО РУХУ

2.1. ПОЛЬЩА – БІЛОРУСЬ

ВІЗА, ПРАВИЛА В'ЇЗДУ

Поїздки у Білорусь відбуваються за наявності віз та дійсних проїзних документів. У випадку осіб, які мають право на проживання у Білорусі (відповідник дозволу на проживання у Польщі), перетин кордону відбувається на підставі проїзного документу та зазначеного дозволу. Існують такі типи білоруських в'їзних віз:

- транзитна віза (ТИП В) використовується для транзитного руху по території Білорусі. Видається на термін менше одного року і діє упродовж двох днів з моменту в'їзду на територію Білорусі. Віза даного типу передбачає виїзд із країни не пізніше, ніж через два дні з моменту в'їзду;
- короткотермінова віза (ТИП С) – це основний тип віз, які видаються іноземцям, для виїзду з метою навчання, ділових поїздок, туристичних і приватних поїздок, поїздок з іншою метою. Термін дії візи даного типу обмежений до 90 днів з моменту першого в'їзду;
- довготермінова віза (ТИП D) видається лише у випадках, коли загальна запланована тривалість перебування іноземця на території Білорусі складає більше 90 днів (термін дії візи обмежений до одного року), використовується для підтримки ділових контактів, участі у спортивних/культурних заходах, журналістської діяльності, а також з іншою подібною метою.

Залежно від кількості дозволених в'їздів візи поділяються на:

- одноразові візи - дозволяють однократний в'їзд, перебування і виїзд з Білорусі упродовж терміну, зазначеного у в'їзній візі, а також упродовж усієї кількості днів перебування в країні, яка не може перевищувати 90 днів;
- дворазові візи - надають право дворазового в'їзду, перебування і виїзду з Білорусі упродовж терміну, зазначеного у в'їзній візі, а також упродовж вказаної кількості днів перебування, яка не може перевищувати 90 днів;
- багаторазові візи - надають право на більше ніж два в'їзди упродовж року, перебування і виїзди з Білорусі упродовж терміну, зазначеного у в'їзній візі, а

також упродовж зазначеної кількості днів перебування в країні, яка не може перевищувати 90 днів.⁴

Особи, які подають заявку на отримання візи, повинні надати наступні документи:

- візова анкета,
- одна фотокартка,
- дійсний проїзний документ,
- документи, які підтверджують мету подорожі та гарантують оплату видатків на медичну допомогу,
- квитанція про здійснення оплати в розмірі 25 євро, а також інші документи за необхідності.

Відповідну візу можна отримати в консульствах Білорусі у Варшаві, Гданську, Бялистоку і Бялій-Подлясці. Можливість отримання віз на кордоні відсутня. Якщо під час перебування на території Білорусі термін дії візи закінчився, необхідно невідкладно звернутися у найближчий районний Відділ у справах громадянства і міграції, який підпорядкований МВС РБ⁵ і отримати виїзну візу. Гербовий збір за видачу виїзної візи складає близько 10 євро. За термінову видачу візи необхідно додатково заплатити близько 5 євро. Умовою видачі виїзної візи є урегулювання питання відповідальності за перебування на території Білорусі без діючої візи. Таке перебування трактується як порушення, за яке передбачене покарання у вигляді попередження або штрафу у розмірі близько 200 євро з депортацією чи без. Крім того, дуже жорсткою є вимога щодо проживання приїжджих виключно по місцю реєстрації їх перебування. Кожен громадянин Польщі (крім членів офіційних урядових делегацій і акредитованих дипломатів) зобов'язаний заповнити виданий на кордоні бланк, який реєструється білоруською службою прикордонного контролю, на якому у разі перебування на території Білорусі більше 5 робочих днів громадянин Польщі зобов'язаний поставити штамп про реєстрацію у Відділі у справах громадян і міграції при Управлінні внутрішніх справ по місцю перебування на території Білорусі. Це так звана міграційна карта, яка заповнюється під час паспортного контролю, і повинна повертатися під час виїзду із території РБ. Невиконання зобов'язання реєстрації упродовж 5 робочих днів з моменту в'їзду тягне за собою юридичні наслідки у формі попередження або штрафу у розмірі близько 200 євро з депортацією чи без.

При в'їзді в Білорусь на автомобілі декларується його тимчасовий в'їзд (максимально терміном до 3 місяців). Продовження (до 1 року) можна отримати у відповідному митному управлінні РБ по місцю перебування (до закінчення терміну дії поточного документу).

Громадяни РП, які в'їжджають на територію Білорусі автомобілем, повинні також звернути особливу увагу на дотримання зобов'язання, яке міститься у декларації в'їзду на

---

⁴ http://poland.mfa.gov.by/pl/visit_Belarus/required_documents/

⁵ Республіка Білорусь

визначений час, щодо заборони передачі і управління транспортним засобом третім особам при відсутності у транспортному засобі його власника. За порушення цієї заборони загрожує конфіскація транспортного засобу білоруським митним управлінням, а також стягнення з власника транспортного засобу високих податкових зборів, які сягають навіть кількох сот мільйонів білоруських рублів. До моменту оплати зборів може бути накладена заборона на виїзд із території РБ. У випадку крадіжки чи втрати автомобіля на території РБ, необхідно невідкладно повідомити про це відповідні білоруські органи влади (міліція, митна служба), недотримання даних формальностей може призвести до звинувачення власника автомобіля у недотриманні правил, передбачених у декларації.

МИТНІ ПРАВИЛА

Особи, які в'їжджають у Білорусь, повинні мати при собі фінансові засоби у розмірі близько 500 євро на кожен місяць перебування, або ж у випадку перебування упродовж терміну менше місяця, суму, яка дорівнює близько 20 євро на кожен день перебування.

Згідно з встановленими правилами у Білорусь можна ввозити і вивозити конвертовану валюту

у розмірі до 10 тис. доларів США (або суму в еквіваленті) готівкою без заповнення митної декларації,

а суми, які перевищують 10 тис. доларів США можна ввозити виключно на підставі митної декларації. Митні правила дозволяють також перевозити валюту у будь-якій сумі, яку необхідно зазначити при заповненні митної декларації під час перетину кордону. Тим не менш, незалежно від діючих правил польське Міністерство закордонних справ рекомендує зазначити в декларації усі фінансові засоби, які ввозяться і вивозяться, зважаючи на можливі випадки неоднозначного трактування даних положень митними службами.

СТРАХУВАННЯ

Польські громадяни, які подають у консульські установи Республіки Білорусь у Польщі заявку на отримання візи, зобов'язані надати поліс медичного страхування, який діє на території Білорусі. Контроль наявності медичного страхування здійснюється при в'їзді на територію Білорусі, на прикордонних пунктах пропуску, під час реєстрації в готелях і реєстраційних установах, а саме в районних Відділах громадянства і міграції.

Інформацію щодо пунктів продажу полісів медичного страхування та цін на них надають консульські установи Республіки Білорусь у Польщі. Водії повинні додатково придбати в Польщі міжнародну зелену карту.

МАЛИЙ ПРИКОРДОННИЙ РУХ

22 червня 2010 р. голова сейму, в.о. президента Польщі Броніслав Коморовські підписав договір про малий прикордонний рух з Білоруссю. Наприкінці 2010 року цей договір був підписаний президентом Республіки Білорусь Александром Лукашенком. Однак, обмін дипломатичними нотами, необхідними для введення договору у дію, був призупинений білоруською стороною, у зв'язку із несприятливою ситуацією між двома країнами (формальною перешкодою стала "відсутність спеціалізованого обладнання для друку карт, які дають право на пересування в рамках малого прикордонного руху").

2.2. ПОЛЬЩА – УКРАЇНА

ВІЗА, ПРАВИЛА В'ЇЗДУ

Громадяни Польщі в'їжджають в Україну на підставі дійсного паспорта без необхідності наявності в'їзної візи і можуть перебувати на її території терміном до 90 днів упродовж 6 місяців. Відміна обов'язкової наявності візи у громадян Польщі передбачається Декретом Президента України від 26 липня 2005 року.

МИТНІ ПРАВИЛА

На межі 2013/2014 років українська влада ввела вимогу, відповідно до якої іноземці, які в'їжджають в Україну, зобов'язані мати при собі фінансові ресурси для оплати вартості їх перебування в країні. На перші п'ять днів перебування (навіть у випадку в'їзду на менший період часу) вимагається наявність суми у розмірі більше 400 євро. Українські органи прикордонного контролю мають право на перевірку наявних сум.

В Україну можна вільно ввозити і вивозити з її території фінансові ресурси у сумі до 10.000 євро, декларуючи їх в усній формі. Вищу суму необхідно задекларувати у письмовій формі, при цьому при виїзді з країни необхідно надати документи з банку, які підтверджують виплату даної суми. Подібним чином можна ввозити і вивозити українську валюту (гривню), декларуючи в усній формі, у розмірі до 15 000 гривень. Суму від 15 000 до 50 000 гривень необхідно декларувати у письмовій формі. Суму вище 50 000 гривень можна вивозити лише за дозволом Національного Банку України.

В обов'язковому порядку необхідно ознайомитися з правилами в'їзду і виїзду та дотримуватися їх, однак, у разі конфіскації будь-якого майна, що ввозиться чи вивозиться, працівниками митних органів, Міністерство закордонних справ рекомендує вимагати надання юридичної підстави для вчинення таких дій, а також видачі квитанції про вилучення речей для митного контролю.

СТРАХУВАННЯ

Україна є членом групи країн, на території яких діє Зелена карта, яка забезпечує страхування цивільної відповідальності власника або водія транспортного засобу за збитки, нанесені третім особам внаслідок руху даного транспортного засобу за межами Республіки Польща.

Також необхідно придбати поліс медичного страхування. Згідно з постановою Кабінету Міністрів України приймаються лише ті поліси, які видані Державною страховою акціонерною спілкою "Укрінмедстрах" (нова назва: "ПРОСТО") або фірмами, з якими ця спілка підписала відповідну угоду. Поліс можна купити на кордоні.

МАЛИЙ ПРИКОРДОННИЙ РУХ

Принципи малого прикордонного руху описані в пункті 9.2.4, який стосується переміщення між Україною і Польщею. Варто зазначити, що усі громадяни Польщі можуть переміщуватися по території України в рамках безвізового режиму.

2.3. УКРАЇНА - БІЛОРУСЬ

ВІЗА, ПРАВИЛА В'ЇЗДУ

Громадяни України в'їжджають у Білорусь на підставі діючого паспорта, без обов'язкової наявності в'їзної візи.

МИТНІ ПРАВИЛА І СТРАХУВАННЯ

Для осіб, які приїжджають у Білорусь із України, діють ті самі правила, що і для інших іноземців, а отже, вони повинні мати при собі фінансові ресурси для забезпечення свого перебування в країні. Митну декларацію не треба заповнювати для коштів у розмірі, який не перевищує 10 000 доларів США (або еквівалент суми). Обов'язковою також є наявність полісу медичного страхування і зеленої карти.

2.4. УКРАЇНА – ПОЛЬЩА

ВІЗА, ПРАВИЛА В'ЇЗДУ

При перетині кордону необхідно звернути увагу на те, що при в'їзді у Польщу також перетинається кордон Європейського Союзу (ЄС) та Шенгенської зони. У зв'язку з цим у Польщі був повторно введений візовий режим для України. Слід також пам'ятати, що на території ЄС – у тому числі і за межами прикордонного пункту пропуску – іноземця можуть зобов'язати надати діючі документи, які дають йому право на перебування на території країни і перетинати державний кордон. При в'їзді в Польщу громадянин України повинен мати при собі:

- паспорт або інший діючий проїзний документ;
- діючу візу;
- у випадку проїзду транзитом через територію Польщі в іншу країну: дозвіл на в'їзд в іншу країну або дозвіл на перебування в іншій країні.

Існують такі типи віз:

- короткотермінова єдина Шенгенська віза (позначена символом С) видається особам, які мають намір перебувати у Польщі або в країнах Шенгенської зони (з одним або декількома виїздами) до 90 днів упродовж півроку. Обрахування даного терміну починається з моменту першого в'їзду. Така віза видається також з метою транзиту по території Шенгенської зони;

- довготермінова польська національна віза (позначена символом D) надає право на в'їзд і безперервне перебування на території Польщі або декілька перебувань, загальна тривалість яких перевищує 3 місяці. Термін дії національної візи не може перевищувати одного року. Тривалість перебування в країні на підставі національної візи встановлюється відповідно до мети поїздки, яку вказує іноземець (якщо вказана іноземцем мета передбачає, що його перебування в Польщі буде коротшим ніж рік, то термін перебування, дозволений на підставі даної візи, буде коротшим)⁶.

Відповідну візу, зазвичай, видають консульські установи Республіки Польща, однак в Україні візові анкети можна також подавати у пункти прийому візових анкет (ППВА). Основні документи, які необхідні для отримання візи:

- заповнена і підписана візова анкета;
- паспорт – повинен бути дійсним щонайменше 3 місяці з моменту закінчення терміну дії візи (віза D), а також дійсним щонайменше 3 місяці після запланованої дати повернення з країн-членів ЄС або, у випадку декількох в'їздів, після запланованої дати останнього виїзду з території ЄС (віза С). Крім цього, у паспорті повинні бути щонайменше дві чисті сторінки для візи. У випадку, якщо паспорт не відповідає зазначеним вимогам, рекомендується отримати новий паспорт до подання візової анкети;
- одна фотокартка;
- візова оплата у розмірі 35 євро за короткотермінову або транзитну візу (70 євро коштує видача візи типу С у прискореному режимі), довготермінова віза видається безкоштовно;⁷
- підтвердження наявності відповідного дійсного медичного страхування на суму щонайменше 30 000 євро або, у випадку національної візи, іншого медичного страхування, яке видане відповідною установою в Польщі (напр. документ, який підтверджує оплату добровільного медичного страхування в Національному фонді охорони здоров'я);
- додаткові документи: підтвердження мети поїздки, наявність засобів для оплати видатків на в'їзд, перебування і виїзд із території Шенгенської зони чи Польщі, наявність місця проживання, готовність виїхати з території Шенгенської зони після закінчення терміну дії візи, підтвердження інших обставин, які зазначені в анкеті.

Тип і кількість додаткових документів може відрізнятися залежно від консульської установи чи ППВА, у зв'язку з чим рекомендується звертатися безпосередньо у відповідний орган з метою отримання інформації про додаткові документи, які потрібні

---

⁶ <http://www.migrant.info.pl/Wizy.html>

⁷ http://www.polandvisa-ukraine.com/Polish/nationalvisa_visafees.html

для подання візової анкети. Територія України поділена на консульські округи, які, в свою чергу, поділені на області, в яких працюють ППВА і приймають документи відповідно до місця проживання. Необхідно звертатися в центри ППВА за місцем проживання. Туристичним агенціям рекомендується завчасно звертатися у відповідний ППВА для надання інформації щодо терміну поїздки і кількості візових анкет.

Обрана заявником категорія візи повинна відповідати меті поїздки в Польщу і повинна зазначатися самим заявником – персонал Пункту прийому візових анкет не може допомагати заявникам у прийнятті таких рішень.

Дипломатичні представництва Республіки Польща в Україні після розгляду візової анкети повертають паспорти у відповідні Пункти прийому візових анкет. Заявники можуть обрати спосіб отримання паспорта та/або документів (особисто або кур'єрською поштою). Послуги кур'єрської пошти необхідно оплатити у момент подання візової анкети.

Також існує інтернет-сторінка e-Konsulat, метою якої є спрощення роботи польських консульських установ. За допомогою цієї сторінки можна призначити дату візиту у консульство з візових питань. Після входу на сторінку необхідно зазначити, у яку консульську установу буде подаватися візова анкета. Далі необхідно зазначити тип бажаної візи, після чого користувач скеровується на сторінку, де можна заповнити відповідну візову анкету. Заповнену анкету необхідно роздрукувати. На сторінці можна також вибрати зручну для себе дату та час зустрічі в консульстві з метою подання необхідних документів, або ж відмінити уже домовлену зустріч. Роздрукована анкета подається разом з іншими документами у зазначений термін у обраній консульській установі. У деяких консульствах реєстрація візової анкети через систему e-Konsulat є обов'язковою.⁸

МИТНІ ПРАВИЛА

Особи, які приїжджають у Польщу, повинні на вимогу служби прикордонного контролю показати ресурси, необхідні для оплати видатків на в'їзд, перебування і виїзд із країни. Це може бути готівка у польській або конвертованій валюті, дійсна кредитна картка або туристичний чек. Це може бути також довідка про наявність відповідних фінансових ресурсів у банку, який має представництво на території Республіки Польща, завірена печаткою банку і підписом уповноваженої особи та видана не пізніше, ніж місяць до дати перетину кордону.

На кожен день перебування необхідно мати при собі еквівалент 100 польських злотих, а для дітей до 16 років – відповідно 50 злотих. Якщо термін перебування не перевищує 3 дні, то вимагається відповідно – еквівалент 300 і 150 злотих. Органи прикордонного контролю перевіряють, чи особа, яка перетинає кордон, є в змозі оплатити вартість експлуатації автомобіля, на якому вона буде переміщатися по польських дорогах.

---

⁸ <http://www.migrant.info.pl/Wizy.html>

Підтвердження наявності достатніх ресурсів не вимагається настільки суворо у випадку учасників організованої туристичної поїздки, молодіжного табору, спортсменів, які прямують на спортивні змагання, або осіб, які їдуть у Польщу на лікування чи в санаторій. У такому випадку може вимагатися надання документів, які підтверджують участь у такого типу заходах, разом із підтвердженням оплати вартості витрат перебування в Польщі або направлення у лікувально-санаторний заклад. Такі документи повинні містити: точні дані організації, яка їх видала, дані про організатора туристичних послуг, термін і місце перебування, детальний маршрут туристичної поїздки, ім'я та прізвище особи, яка є учасником поїздки, та підтвердження оплати вартості туристичної послуги. Тим не менше, учасники туристичних поїздок, молодіжних таборів, спортивних змагань чи лікувальних і санаторних турів повинні мати при собі еквівалент 20 злотих на кожен день перебування, але не менше 100 злотих.

Документом, який підтверджує можливість забезпечення іноземця, який в'їжджає в Польщу, є запрошення, видане громадянином Польщі, який проживає на території країни, або іноземцем, який перебуває в Польщі легально, щонайменше 5 років до дати видачі запрошення. Органи прикордонного контролю приймають лише оригінал запрошення, виданий на офіційному бланку і зареєстрований у реєстрі запрошень в управлінні відповідного воєводства згідно з місцем проживання сторони, яка запрошує. Воєвода відмовить у внесенні до реєстру обліку запрошень, якщо особа чи установа, яка запрошує, не зможе підтвердити і гарантувати свої можливості забезпечити будь-які витрати, пов'язані із перебуванням іноземця на території Республіки Польща, у тому числі можливі витрати на медичне обслуговування. Запросити іноземця може також і юридична особа (напр. підприємство, яке функціонує як акціонерне товариство), чи організація (напр. державний орган або орган місцевого самоуправління, вищий навчальний заклад)⁹.

СТРАХУВАННЯ

Особи, які в'їжджають на територію Польщі на підставі національної візи (тип D), повинні мати при собі документ, який підтверджує наявність медичного страхування, або документ туристичного медичного страхування (мінімальна сума страхування – 30 000 євро), який дійсний упродовж запланованого перебування в Польщі, покриває усі витрати, пов'язані з лікуванням у Польщі, можливим перебуванням у лікарні, поверненням у країну походження з причин здоров'я чи смерті.

Особи, які в'їжджають на територію Польщі на підставі Шенгенської візи (тип C), що дає право на один або два в'їзди, повинні мати медичне страхування, яке покриває витрати, пов'язані з можливим лікуванням під час перебування на території країн Шенгенської зони. У той же час, особи, які в'їжджають на підставі Шенгенської візи, що дає право на три або більше в'їздів, повинні під час першого в'їзду мати при собі медичне страхування, оформлене щонайменше на період першої поїздки. Тим не менше, у такій

---

⁹ <http://www.polska.pl/Ruch,wizowy,273.html>

ситуації вони підписують заяву про те, що їм відомо про необхідність наявності медичного страхування під час наступних поїздок, яка додається до візової анкети.

У випадку усіх Шенгенських віз (одно-, дво- і багаторазових в'їздів) страхування повинно бути дійсним на території усіх країн Шенгенської зони і видаватися на весь період запланованої поїздки. Мінімальна сума страхування – 30 000 євро.

МАЛИЙ ПРИКОРДОННИЙ РУХ

Згідно з законом від 6 березня 2009 р. про ратифікацію Договору між Урядом Республіки Польща і Кабінетом Міністрів України про правила малого прикордонного руху, який був підписаний у Києві 28 березня 2008 року, а також Протоколу, підписаного у Варшаві 22 грудня 2008 року, між Урядом Республіки Польща і Кабінетом Міністрів України про внесення змін до Договору між Урядом Республіки Польща і Кабінетом Міністрів України про правила малого прикордонного руху, підписаного в Києві 28 березня 2008 року¹⁰, на кордоні з Україною діють правила так званого малого прикордонного руху.

Мешканці прикордонної зони можуть перетинати спільний кордон Польщі та України при дотриманні визначених умов:

- при наданні дійсного дозволу;
- при відсутності даних у списку осіб, яким було відмовлено у в'їзді, в Інформаційній системі Шенгенської зони (SIS);
- якщо вони не вважаються особами, які становлять загрозу громадському порядку, внутрішній безпеці, громадському здоров'ю чи міжнародним відносинам сторін, які підписали договір.

Дозвіл на перетин кордону в рамках малого прикордонного руху видається уповноваженим органом Республіки Польща, а саме консулом. Відповідно: для громадян України, які проживають на території Львівського консульського округу – Консул у Львові, а для мешканців Луцького округу – Консул у Луцьку. Дозвіл дає змогу перетинати кордон на термін до 60 днів щоразу від моменту перетину кордону, але в сумі не більше ніж 90 днів упродовж кожних 6 місяців, відлік яких починається з моменту першого перетину кордону. Дозвіл видається мешканцям прикордонної зони, які мають дійсний проїзний документ, який надає право перетинати державний кордон. Крім цього необхідно надати документ, який засвідчує місце постійного проживання у прикордонній зоні упродовж щонайменше трьох років, та обґрунтувати причини частого перетину кордону. Перший дозвіл видається терміном на два роки, але не довше ніж термін дії проїзного документу. Наступні дозволи видаються терміном на п'ять років за умови, що заявник користувався попередньо виданим дозволом відповідно до вимог договору. Вартість прийому і розгляду заявки – 20 євро. Від оплати звільняються неповносправні особи, пенсіонери, а також діти віком до 18 років.

---

¹⁰ "Вісник законів" за 2009 р., № 66 п. 555

У випадку порушення правил малого прикордонного руху, Сторони передбачають застосування санкцій, передбачених внутрішніми законодавствами країн. У випадку втрати, пошкодження чи знищення дозволу, необхідно повідомити про це орган прикордонного контролю держави, який видав документ. Мешканці прикордонної зони можуть перетинати кордон як через прикордонні пункти пропуску, призначені для малого прикордонного руху, так і міжнародні контрольно-пропускні пункти. Органи прикордонного контролю ведуть контроль осіб, які перетинають кордон відповідно до своїх внутрішніх правил, не ставлячи штампів на дозволах і проїзних документах при в'їзді і виїзді.

Мешканці прикордонної зони під час перетину спільного кордону Польщі й України повинні мати документ, який підтверджує договір медичного страхування – поліс, сертифікат, який гарантує медичному закладу покриття витрат на лікування. Такий документ повинен бути дійсним упродовж усього терміну перебування на території, при цьому термін його дії не може бути менше 14 днів. Документ повинен підтверджувати розмір страхової суми в розмірі щонайменше 20 000 євро¹¹.

2.5. БІЛОРУСЬ – ПОЛЬЩА

ВІЗА, ПАРВИЛА В'ЇЗДУ

З 21 грудня 2007 р. Польща є членом Шенгенської зони, яка охоплює 28 країн, на внутрішніх кордонах між якими не здійснюється прикордонний контроль. Громадяни третіх країн можуть перетинати зовнішній кордон Польщі за умови наявності дійсного проїзного документу та, у разі необхідності, візи.

Громадяни Республіки Білорусь зобов'язані мати візу для перетину кордону з Польщею. Заявка на отримання візи повинна подаватися та розглядатися відповідною консульською установою, які визначаються згідно з територіальним принципом.

Пункти прийому візових анкет у Білорусі відсутні. Органи, які видають візи на території Білорусі:

- Посольство Республіки Польща в Республіці Білорусь у Мінську;
- Генеральні консульства Республіки Польща в Бресті і Гродно.

Заявник повинен зв'язатися з відповідною консульською установою для подання заяви з метою отримання бланку анкети та інформації щодо процедури (у тому числі електронної реєстрації заявки) та візової оплати. Термін розгляду візової заявки складає до 15 календарних днів з моменту подання комплексу документів¹².

---

¹¹ джерело / http://www.msz.gov.pl/pl/informacje_konsularne/maly_ruch_graniczny

¹² http://msz.gov.pl/pl/informacje_konsularne

Категорії віз та необхідні документи – такі ж, як і у випадку перетину кордону Польщі громадянами України, про що йшлося в пункті 9.2.4. Вартість видачі короткотермінової і транзитної візи – 60 євро, а національної візи – 20 євро.

МИТНІ ПРАВИЛА І СТРАХУВАННЯ

Громадяни третіх країн при перетині кордону зобов'язані також обґрунтувати мету поїздки і умов запланованого перебування, мати при собі достатні фінансові ресурси для забезпечення як під час запланованого перебування, так і повернення у країну проживання, чи транзит у третю країну, у яку особа має дозвіл на в'їзд, або мати можливість отримати такі ресурси згідно з законодавством. Крім цього дані про цих осіб не можуть знаходитися в списку осіб, яким було відмовлено у в'їзді, а самі вони не можуть вважатися особами, які можуть порушити громадський порядок, безпеку чи міжнародні відносини однієї із країн Шенгенської зони¹³.

МАЛИЙ ПРИКОРДОННИЙ РУХ

На прикордонних територіях Польщі і Білорусі відсутні правила і організація малого прикордонного руху.

2.6. БІЛОРУСЬ – УКРАЇНА

ВІЗА, ПРАВИЛА В'ЇЗДУ

Громадяни Білорусі в'їжджають на територію України на підставі дійсного паспорта, без обов'язкової наявності в'їзної візи і можуть перебувати на її території упродовж необмеженого терміну.

МИТНІ ПРАВИЛА І СТРАХУВАННЯ

Митні правила і правила, які стосуються страхування для громадян Білорусі не відрізняються від умов для інших іноземців. Відповідно, як уже зазначалося в даному документі, особи, які в'їжджають на територію України, зобов'язані мати при собі фінансові ресурси для покриття витрат їх перебування в Україні. Також можна вільно ввозити і вивозити суму в розмірі до 10 000 євро без необхідності декларувати її під час митного контролю.

Діють правила страхового полісу Зелена карта, а також медичного страхування, яке видається агенцією ПРОСТО.

---

¹³ Тут також застосовуються ті ж умови, що і для громадян України.

3. РЕКОМЕНДАЦІЇ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ У СФЕРІ ОХОРОНИ І ДОСТУПУ ДО ПАМ'ЯТОК КУЛЬТУРИ

Охорона пам'яток культури у розумінні, прийнятному в діючому на даний момент у Польщі законі про охорону пам'яток культури й їх стану від 23 липня 2003 р., передбачає дії органів державної влади, які виконуються, зокрема, з метою забезпечення юридичних, організаційних і фінансових умов для тривалого збереження пам'яток культури, їх використання і утримання, а також уникнення небажаних явищ: нищення і невідповідного використання пам'яток, їх викрадення, втрати, нелегального вивезення закордон. Повний перелік відповідних дій зазначений у ст. 4 закону. Закон розрізняє декілька форм охорони пам'яток культури, а саме охорону пам'яток, яка повинна здійснюватися державними органами, і опіку над пам'ятками, яка здійснюється власниками і користувачами пам'яток. Такий підхід до питання охорони пам'яток культури базується на взірцях, взятих із німецького законодавства.

Порядок внесення пам'яток культури до відповідного реєстру регулюється ст. 9 вищезазначеного закону. Запис у реєстрі здійснюється на підставі рішення, виданого головним реставратором воєводства, або на підставі заяви власника. Внесену до реєстру пам'ятку культури можна маркувати відповідним знаком, який інформує про те, що пам'ятка культури знаходиться під охороною. Зразок і розміри знаку маркування визначаються Розпорядженням Міністра, відповідального за питання культури і охорони національної спадщини.

Пам'ятки культури, які є об'єктами нерухомості, можна відкривати для відвідувачів згідно із законом від 25 жовтня 1991 р. про організацію і здійснення культурної діяльності¹⁴, в ст. 2 якого перераховані організаційні форми діяльності у сфері культури. Питання допуску відвідувачів до пам'ятки культури тісно пов'язане з діяльністю державних органів і передбачає строгі вимоги в даній сфері.

Згідно з українським законодавством усі пам'ятки культури за винятком пам'яток археології можуть бути власністю держави, громади чи особи. Усі археологічні пам'ятки, у тому числі ті, що під водою, разом із усіма пов'язаними з ними рухомими об'єктами, є власністю держави. Такі рухомі об'єкти передаються у ведення Музейного фонду України, за умови реєстрації та охорони відповідно до законодавства. Форма власності пам'ятки, яка вважається пам'ятником (туристичною атракцією), визначається Цивільним кодексом України¹⁵. У документі, який підтверджує форму власності пам'ятки культури, вказується її категорія, дата і номер рішення про її державну реєстрацію.

Також існує список історичних територій України, який був затверджений Кабінетом Міністрів України. Усі урбаністичні, архітектурні і ландшафтні зміни, зміни в будинках,

---

¹⁴ "Вісник законів" за 1991 р., №114 п. 493 з наст. зм.

¹⁵ <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

системи меліорації, будівництво доріг і будь-які земляні роботи без згоди відповідного органу з охорони культурної спадщини, заборонені.

Закон про охорону культурної спадщини регулює юридичні, інституційні, соціальні й економічні відносини у сфері культурної спадщини з метою її збереження, використання у суспільному житті і охороні традиційного природного середовища для нинішніх і майбутніх поколінь. У законі визначено, хто саме регулює і керує питаннями культурної спадщини, а також описані повноваження державних органів у даній сфері. Відповідно до закону необхідно гарантувати можливість вільного доступу відвідувачів до туристичних об'єктів, якщо вони вважаються придатними для відвідування. Власник пам'ятки культури, його уповноважений орган або особа, яка отримала право власності, використання або управління пам'яткою, зобов'язані забезпечити доступ до неї.¹⁶

У Білорусі діє Управління охорони культурної спадщини, реєстрації і реставрації пам'яток, яке забезпечує, зокрема, організацію контролю за дотриманням правил у сфері охорони історично-культурної спадщини, у тому числі правильності її утримання і використання. Управління координує роботу експертів у сфері охорони історико-культурної спадщини, а також місцевих виконавчих і адміністративних органів. Також воно займається списком культурних цінностей Республіки Білорусь і формує банк даних про історико-культурну спадщину Республіки Білорусь¹⁷.

Охорона пам'яток культури в Білорусі регулюється законом від 09 січня 2006 р. 98-З "У справі охорони культурно-історичної спадщини в Республіці Білорусь". Закон визначає повноваження державних органів у даній сфері та регулює доступ до пам'яток¹⁸. Закон також називає форми охорони пам'яток і описує умови проведення їх реконструкції і реставрації. У ньому також зазначається, що діяльність у сфері історично-культурної спадщини здійснюється Міністерством культури Білорусі. У законі перераховуються права і обов'язки власника пам'ятки культури, який, до речі, може передати відповідний предмет у державний депозит. Білоруський закон про охорону культурної спадщини – це вичерпний документ усіх питань щодо пам'яток культури у цій державі.

4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА У СФЕРІ МАРКУВАННІ ТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ

У польському законодавстві відсутнє юридичне визначення туристичного маршруту, не зважаючи на те, що саме поняття з'являється у багатьох юридичних актах, а за його незаконне розміщення чи знищення передбачені штрафні санкції. Таким чином, в законодавстві не визначено, хто і на яких підставах може визначати, маркувати і

---

¹⁶ <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1805-14/print1260343170231885>

¹⁷ <http://kultura.gov.by/page/upra-lenne-pa-akhove-g-storyka-kulturnai-spadchyny-resta-ratsy>

¹⁸ <http://pravo.levonevsky.org/bazaby/zakon/text78/index.htm>

утримувати туристичні маршрути. Органом, який здійснює управління найбільшою кількістю туристичних маршрутів у всій Польщі, є Польське туристичне і краєзнавче товариство (РТТК), а розроблена ним Інструкція маркування туристичних маршрутів – це найповніший документ, який регулює питання визначення і маркування маршрутів. Однак, ця інструкція – це внутрішній документ РТТК, який використовується безпосередньо на маршрутах РТТК і не має статусу законодавчого акту. Правління РТТК звернулося до державної влади з пропозицією прийняти розроблену РТТК систему визначення і маркування туристичних маршрутів, як загальноприйнятую систему, і доручити РТТК облік цих маршрутів, координування робіт у сфері створення маршрутів і їх моніторингу¹⁹. На практиці більшість маршрутів, навіть ті з них, які з'явилися не з ініціативи РТТК, маркуються відповідно до Інструкції, оскільки немає кращого документу і взірця для туристичних маршрутів.

Не зважаючи на наявність у законодавстві пробілів у багатьох питаннях стосовно туристичних маршрутів, їх визначення і функціонування повинне відповідати таким законодавчим актам:

- закон від 27 березня 2003 р. про планування і благоустрій ("Вісник законів", №80, п. 707 з наст. зм.);
- закон від 18 січня 1996 р. про фізичну культуру (зведений текст: "Вісник законів" за 2001 р. №81, п. 889 з наст. зм.)
- закон від 21 березня 1985 р. про дороги загального користування (зведений текст: "Вісник законів" за 2007 р. №19, п. 115)
- закон від 20 червня 1997 р. Правила дорожнього руху (зведений текст: "Вісник законів" за 2005 р. №108, п. 908 з наст. зм.)
- закон від 16 квітня 2004 р. про охорону природи ("Вісник законів", №92, п. 880 з наст. зм.);
- закон від 28 вересня 1991 р. про ліси (зведений текст: "Вісник законів" за 2005 р. №45, п. 435 з наст. зм.);
- закон від 18 липня 2001 р. Водний кодекс (зведений текст: "Вісник законів" за 2005 р. №239, п. 2019);
- постанова Ради Міністрів від 6 травня 1997 р. про визначення умов безпеки осіб, які знаходяться в горах, на воді, і займаються водним спортом (додаток №2, "Вісник законів", №57, п. 358);
- постанова Міністра інфраструктури, Міністра внутрішніх справ і адміністрації від 31 липня 2002 р. про дорожні знаки і сигнали ("Вісник законів", №170, п. 1993);

---

19 Постанова №170/XVI/2007 правління РТТК від 21 IV 2007 р. стосовно визначення, маркування і відновлення туристичних маршрутів РТТК

- постанова Міністра інфраструктури від 3 липня 2003 р. про визначення технічних умов для дорожніх знаків і сигналів, а також засобів безпеки дорожнього руху, і умов їх розміщення на дорогах ("Вісник законів", №220, п.2181);
- постанова Міністра інфраструктури від 23 вересня 2003 р. про визначення умов управління рухом на дорогах і контролю за дотриманням даного розпорядження ("Вісник законів", №177, п. 1729).

Маркування туристичного маршруту (щит, вказівник тощо) вважається малою архітектурною формою, яка в будівельному законодавстві визначена як невеликі будівельні об'єкти. Це визначення має відкритий характер – перелік, розміщений у законі "Про будівельні роботи", сформульований в якості прикладу. Однак, все залежить від того, який тип маркування буде вирішено використовувати, чи буде воно постійно закріплено в землі чи ні? Чи буде маркування розміщене постійно в населеному пункті чи ні?

У випадку розміщення знаку в громадському місці, для спорудження знаку треба повідомити компетентний орган, який видає дозволи на будівництво. У судовій практиці прийнято думку, згідно з якою поняття громадського місця необхідно розуміти так, як це прийнято в повсякденній мові. Отже, поняття "громадський" означає: той, що стосується людей в цілому, призначений, доступний для усіх, загальний, а не приватний.

Однак, слід припустити, що маркування туристичних маршрутів за допомогою щитів і вказівників регулюється в Польщі, в основному, будівельним законодавством. Так, наприклад, порядок дій, які передують початку будівельних робіт, описаний в розділі 4 закону Будівельне законодавство. Він детально описує формальні вимоги, які необхідно виконати перед початком будівельних робіт, а також декларації, які необхідно подати, та документи, які необхідно сформулювати, щоб отримати дозвіл. Крім цього, закон регулює права і обов'язки учасників будівельного процесу, будівництво і здачу в експлуатацію будівельних об'єктів, а також утримання будівельних об'єктів.

У Білорусі та Україні відсутні також законодавчі норми, які регулюють маркування туристичних маршрутів. З огляду на відсутність відповідних норм, достатньо важко отримати дозвіл на маркування нових маршрутів інформаційними щитами. Така практика є рідкісним явищем, а потреба в маркуванні і відкритті нових цікавих туристичних маршрутів на разі лише розвивається.

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА У СФЕРІ ОБЛІКУ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

За стандарти обліку туристичної інформації в Польщі відповідає Польська туристична організація. Це державна організація, яка підтримує діяльність інституцій, які займаються туризмом, і діє на підставі закону від 25 червня 1999 р. про Польську туристичну організацію ("Вісник законів" за 1999 р., №62, п. 689 з наст. зм.). Мета ПТО – це просування Польщі як привабливої для туристів, сучасної країни з високими стандартами послуг і вигідними цінами. Організація співпрацює з регіональними і місцевими туристичними організаціями, проводячи діяльність з метою збільшення

зацікавлення польськими містами, регіонами, туристичними продуктами серед польських і закордонних туристів.

Одна із функцій ПТО – забезпечення функціонування і розвитку польської системи туристичної інформації у країні і світі. Такий передбачений законодавством напрямок діяльності розвивався у процесі роботи організації. Перш за все, організація є адміністратором системи туристичної інформації на національному рівні, і у зв'язку з цим має забезпечувати роботу і розвиток даної системи. У брошурі "Польська система туристичної інформації" (Polski System Informacji Turystycznej) детально описано рекомендації, яких повинні дотримуватися пункти туристичної інформації, у тому числі рекомендації стосовно їх розміщення в місцях, в яких знаходиться найбільше туристів. Пункти туристичної інформації повинні розташовуватися в центрі населеного пункту. У публікації описані також норми, яким повинне відповідати приміщення та його маркування. Інформація про наявність пункту рекомендується розміщувати в інших важливих місцях міста та в пресі, туристичних путівниках тощо.

Польська туристична організація спільно з Форумом туристичної інформації та Робочою групою з питань туристичної інформації вирішили запровадити сертифікацію центрів туристичної інформації. Метою цієї ініціативи було підняти на вищий рівень якість інформаційних послуг. Проміжною метою є також прагнення до створення єдиної системи туристичної інформації в Польщі. На даний час прийняте правило, згідно з яким участь у даній ініціативі повністю базується на добровільних засадах. Було запропоновано поділити пункти з надання туристичної інформації на чотири категорії, які позначаються відповідною кількістю зірочок. Сертифікацію проводять сертифікаційні комісії, завданням яких є категоризація існуючих і нових центрів туристичної інформації. Приймає остаточне сертифікаційне рішення та розглядає спірні питання національна сертифікаційна комісія, яка діє при Польській туристичній організації.

У Білорусі нормативні вимоги до центрів інформації містяться в законі про туризм. Зокрема, даний закон передбачає створення центрів туристичної інформації з метою розвитку внутрішнього і міжнародного туризму, створення і поширення інформації про Білорусь і її туристичний потенціал. Виконавчі й адміністративні органи Центру туристичної інформації – це місцеві організації і фізичні особи будь-якої організаційно-правової форми, за винятком споживача, промислових кооперативів, аграріїв, а також інші організації, які відповідають вимогам законодавства.

Центр туристичної інформації відповідає за збір, обробку, аналіз і поширення інформації про пам'ятники мистецтва, історії та архітектури Республіки Білорусь, про природні території, які знаходяться під охороною, об'єкти сільського туризму і пропонує екскурсії з провідником, культурні заходи, виставки, фестивалі, розклад руху транспорту та іншу інформацію, яка необхідна для учасників туристичного процесу.

В українських Центрах туристичної інформації можна безкоштовно отримати різну інформацію, яка стосується проведення вільного часу, місцевих пам'яток, а також ознайомитися з пропозицією фірм, які працюють у сфері комерційного туризму. Тут також можна придбати сувеніри, путівники, карти, поштові листівки і довідатися про актуальні культурні та спортивні події, які відбуваються у даний момент. Центри туристичної інформації починають все більше орієнтуватися на закордонних туристів,

тому персонал у багатьох випадках володіє іноземними мовами, в основному англійською. Як і в Польщі, будь-які юридичні норми щодо пунктів туристичної інформації в Україні відсутні, але поступово запроваджуються стандарти, які відповідають європейським.

6. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА У СФЕРІ РІЧКОВОГО/КАЯКОВОГО ТУРИЗМУ

Питання прикордонних зон регулюється, в основному, міжнародними угодами, які підписують сусідні держави. Це акти міжнародного права. У Польщі основні положення, які стосуються охорони державного кордону, містяться в законі від 12 X 1990 р. про охорону державного кордону²⁰. На підставі цього закону було прийняте розпорядження Міністра внутрішніх справ і адміністрації від 21 II 2008 р. стосовно умов заняття туризмом, спортом, полюванням і риболовлю у прикордонній зоні²¹. Відповідні положення забороняють:

- розміщувати написи і малюнки на прикордонних знаках і обладнанні, самовільно встановлювати, знищувати, пошкоджувати, змінювати положення чи погіршувати їх видимість;
- фотографувати прикордонні об'єкти, знаки і обладнання, а також територію за смугою державного кордону;
- безпосередньо спілкуватися через державний кордон і перекидати чи отримувати через прикордонну смугу будь-які предмети;
- встановлювати перешкоди, копати ями чи рови на прикордонній смузі.

Більше того, вимоги місцевого законодавства передбачають окремий перелік заборон, який повинен кожного разу узгоджуватися з відповідними підрозділами Прикордонної служби. Зокрема, ці питання стосуються:

- перебування на деяких ділянках смуги кордону, пов'язаних, насамперед, з існуючою інфраструктурою й охороною прикордонних переходів;
- купання в прикордонних річках;
- організації (стосовно місця і часу) туристичних вогнищ для учасників заходу;
- розміщення стоянки й інформування Прикордонної служби про осіб, транспортні засоби тощо, які знаходяться в таборі у нічну пору;
- передачі інформації щодо кількості каяків (байдарок) і осіб, які перебувають у прикордонних водах під час спуску по річках.

У випадку несуднохідних рік плаваючі об'єкти не можуть перетинати лінію кордону, у зв'язку з чим причалювання (наближення) до сусіднього берега допускається лише у випадку крайньої необхідності (ситуації загрози для життя чи здоров'я). Нелегальний

---

²⁰"Вісник законів", №78, п. 461 з наступними змінами: за 1997 р. №6, п. 31 і №43, п. 271, за 2000 р. №12, п. 136 і №120, п. 1268 та за 2001 р. №45, п. 498 – зведений текст "Вісник законів" за 2005 р. №226, п. 1944

²¹"Вісник законів" за 2008 р. №80, поз.481

(умисний чи неумисний) перетин державного кордону передбачає кримінальну відповідальність. Міжнародні угоди, які регулюють питання прикордонних вод, чітко визначають лінію кордону, яка проходить по річках. Це середина річки або середина головної течії річки. У випадку заток використовується так звана вирівняна лінія, а саме лінія, яка однаково віддалена від відповідно вирівняних берегових ліній. Острови на прикордонних річках належать до території однієї або іншої сторони, залежно від їх розміщення стосовно лінії кордону (головної течії річки) і додаються до прикордонної документації. Згідно з діючим законодавством острови необхідно обпливати, притримуючись рукава головної течії, як прикордонної лінії, а у випадку сумнівів необхідно пливати лівим рукавом річки.

Згідно з § 3 п. 3 Розпорядження міністра внутрішніх справ і адміністрації щодо умов заняття туризмом організатор (або фізичні особи) зобов'язані повідомити місцевого коменданта пункту Прикордонної служби про заплановану діяльність чи заходи не пізніше, ніж 2 години перед їх початком.

Крім цього, згідно з діючими нормами плаваючі об'єкти не можуть переміщатися в прикордонних водах у нічну пору, починаючи за півгодини до заходу сонця, і закінчуючи півгодини після сходу сонця.

7. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОВІТРЯНОГО ТУРИЗМУ

Згідно з ст. 18 вищезгаданого закону від 12 жовтня 1990 р. про охорону державного кордону: "Умови перетину державного кордону та здійснення польотів у повітряному просторі Республіки Польща польськими і іноземними цивільними повітряними суднами визначаються положеннями закону від 3 липня 2002 р. – Авіаційне право²² міжнародними угодами, які є обов'язковими для Республіки Польща". Згідно з положеннями закону Авіаційне право було прийняте розпорядження Міністра інфраструктури від 11 червня 2010 р. стосовно заборон чи обмежень польотів на термін більше 3 місяців²³, у якому міститься перелік зон ідентифікації засобів протиповітряної оборони (ADIZ). Зона ADIZ встановлюється вздовж державного кордону Республіки Польща (з Україною, Білоруссю і Росією) на ширині 15 км вглиб території Республіки Польща. Для польотів у такій смузі необхідно в обов'язковому порядку надати в бюро реєстрації екіпажів план польоту з інформацією про намір здійснення польоту в зоні ADIZ, а також безпосередньо після старту зв'язатися за допомогою радіозв'язку з відповідним територіальним органом ATS (служба авіаційного руху), повідомивши факт вильоту. Після завершення польоту необхідно повідомити про закриття плану польоту. При цьому немає вимоги підтримувати безперервний зв'язок.

---

²² "Вісник законів" №130, п. 1112, з наст. зм.

²³ "Вісник законів" від 16 червня 2010 р.

8. ПРИКОРДОННІ ПУНКТИ ПРОПУСКУ

8.1. ПОЛЬЩА – УКРАЇНА

ДІЮЧІ АВТОМОБІЛЬНІ ПУНКТИ ПРОПУСКУ:

- Дорогуськ – Ягодин (пасажирський і вантажний);
- Гребенне – Рава-Руська (пасажирський і вантажний);
- Будомеж – Грушів (пасажирський і вантажний) легкові автомобілі, вантажні автомобілі загальною вагою до 3,5 тон, автобуси;
- Корчова – Краківець (пасажирський і вантажний);
- Кресьценко – Смільниця (пасажирський і вантажний) – мотоцикли, легкові автомобілі, транспортні засоби загальною вагою до 7,5 тон;
- Медика – Шегині (пасажирський і вантажний) – пішоходи, велосипедисти, мотоцикли, легкові автомобілі, вантажні автомобілі, автобуси;
- Зосін – Устилуг (легкові автомобілі);
- Долгобичув – Угринів (легкові автомобілі).

ДІЮЧІ ЗАЛІЗНИЧНІ ПУНКТИ ПРОПУСКУ:

- Дорогуськ – Ягодин (пасажирський і вантажний);
- Гребенне – Рава-Руська (пасажирський);
- Грубешів – Володимир-Волинський (пасажирський і вантажний);
- Кресьценко – Хирів (пасажирський);
- Перемишль – Мостиська (пасажирський і вантажний);
- Верхрата – Рава-Руська (вантажний).

8.2. ПОЛЬЩА – БІЛОРУСЬ

ДІЮЧІ АВТОМОБІЛЬНІ ПУНКТИ ПРОПУСКУ:

- Бяловежа – Переров (пасажирський відчинений упродовж дня) – пішоходи, велосипедисти;
- Бобровніки – Бжостовіца (пасажирський і вантажний);
- Кукурикі – Козловіче (вантажний);

- Кузніца – Брузгі (пасажирський і вантажний) – пішоходи, легкові автомобілі, вантажні автомобілі;
- Половце – Пещатка (пасажирський, виключно для громадян Польщі і Білорусі) – легкові автомобілі;
- Славатиче – Домачево (пасажирський за виключенням автобусів);
- Тересполь – Брест (пасажирський і вантажний, транспортні засоби загальною вагою до 3,5 тон).

ДІЮЧІ ЗАЛІЗНИЧНІ ПУНКТИ ПРОПУСКУ:

- Черемха – Високолітовськ (пасажирський і вантажний);
- Кузніца – Гродно (пасажирський і вантажний);
- Селянувка – Свіслоч (вантажний);
- Тересполь – Брест (пасажирський і вантажний);
- Зубкі – Берестовіца (вантажний);

ДІЮЧІ РІЧКОВІ ПУНКТИ ПРОПУСКУ:

- Рудавка – Лесная (туристичний – каяковий, з 01.05 до 01.10 упродовж 7:00 - 19:00)